

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2024. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.15>

УДК 338

I. П. Ситник,

д. е. н, професор, завідувачка кафедри економічної теорії,

Національний університет харчових технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3906-770X>

A. B. Струнгар,

к. н. із соціальних комунікацій, доцент, Заступник директора із наукової

роботи ДНТБ, Державна науково-технічна бібліотека

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8702-9911>

Д. В. Гловацький,

магістр, Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-3717-0309>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У СУЧАСНОМУ СВІТІ

I. Sytnyk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Economic

Theory, National University of Food Technologies

A. Strunhar,

PhD in Social Communication, Associate Professor, Deputy Director for Scientific

Work of the State Scientific and Technical Library

D. Hlovatskyi,

Master`s Degree, Kyiv National Economic University

named after Vadym Hetman

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE MODERN WORLD

У статті розглядається розвиток економіки, орієнтованої на інновації, створення нових технологічних процесів, ефективне використання науково-технічного потенціалу країни, підприємництво у сфері нових технологій та управління, а також поява нових ринків збуту в умовах ринкової економіки. Побудова економіки країни через інновації залежить від створення та функціонування національної інноваційної системи. Роль інновацій у досягненні стійкого розвитку національної економіки є надзвичайно важливою. Також важливо відзначити, що у сучасних умовах інноваційне підприємництво є дуже поширеним у ринкових економіках. Важливо зазначити, що підприємницька діяльність є самотійною, ініціативною економічною діяльністю членів суспільства, спрямованою на отримання особистого доходу або прибутку, здійснюваною на власний ризик і відповідальність за власне майно. У сучасному світі інноваційні технології та підприємництво є ключовими факторами економічного зростання. Вони не тільки сприяють розвитку нових ринків, але й забезпечують стійкий економічний розвиток, покращуючи якість життя населення. Національні інноваційні системи відіграють важливу роль у підтримці цих процесів, сприяючи впровадженню новаторських рішень та технологій у різні сектори економіки. Однією з найбільш поширених форм підприємництва в сучасних ринкових економіках є інноваційне підприємництво. Інноваційне підприємництво пов'язане зі створенням, придбанням послуг та їх комерційним використанням. У цьому процесі важливо генерувати нові ідеї, оцінювати їх, розробляти бізнес-план, шукати необхідні ресурси, створювати прототипи, проводити тести, досліджувати ринок збуту та впроваджувати товари на ринок. Роль підприємництва головним чином полягає у створенні інновацій, непередбачуваних продуктів і нових комбінацій традиційних факторів економіки (праці, землі, капіталу). Завданням підприємців є реформування і революціонізація методів виробництва шляхом застосування винаходів, іншими словами, реорганізація існуючих галузей промисловості та створення умов для відкриття нових сфер діяльності, використання нових технологій для виробництва нових товарів і нових джерел сировини або ринків. Інновації, що виникають у процесі наукових досліджень або відкриття нових послуг, є результатом інноваційного підприємництва і відрізняються від попередніх аналогів. Інноваційне підприємництво сприяє не лише появі нових продуктів, але й реорганізації існуючих галузей, відкриттю нових сфер діяльності, використанню нових джерел сировини та освоєнню нових ринків.

The article examines the development of an innovation-oriented economy, the creation of new technological processes, the effective use of the country's scientific and technical potential, entrepreneurship in the field of new technologies and management, as well as the emergence of new sales markets in the conditions of a market economy. Building the country's economy through innovation depends on creating and functioning the national innovation system. The role of innovation in achieving sustainable development of the national economy is vital. It is also important to note that in modern conditions, innovative entrepreneurship is widespread in market economies. It is important to note that entrepreneurial activity is an independent, proactive economic activity of members of society aimed at obtaining personal income or profit, carried out at one's own risk and with responsibility for one's property. In today's world, innovative technologies and entrepreneurship are critical factors in economic growth. They contribute to the development of new markets and ensure sustainable economic development, improving the population's quality of life. National innovation systems play an essential role in supporting these processes, contributing to introducing innovative solutions and technologies in various sectors of the economy. Innovative entrepreneurship is one of the most common forms of entrepreneurship in modern market economies. Innovative entrepreneurship is related to creating and acquiring services and their commercial use. In this process, it is essential to generate new ideas, evaluate them, develop a business plan, find the necessary resources, create prototypes, conduct tests, research the sales market and introduce products. The role of entrepreneurship is mainly to create innovations, unpredictable products and new combinations of traditional economic factors (labour, land, capital). The task of entrepreneurs is to reform and revolutionize production methods through the application of inventions, in other words, to reorganize existing industries and create conditions for the opening of new areas of activity, the use of new technologies for the production of new goods and new sources of raw materials or markets. Innovations that arise in scientific research or the discovery of new services result from innovative entrepreneurship and differ from previous analogues. Innovative entrepreneurship contributes not only to the emergence of new products but also to the reorganization of existing industries, the opening of new spheres of activity, the use of new sources of raw materials and the development of new markets.

Ключові слова: ринкова економіка, інноваційне підприємництво, цифровізація, підприємництво, цифрові бізнес-технології, діджиталізація, бізнес.

Keywords: market economy, innovative entrepreneurship, digitalization, entrepreneurship, digital business technologies, digitalization, business.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі, де економічне середовище швидко змінюється і стає дедалі більш конкурентним, роль інноваційних технологій у розвитку підприємництва стає надзвичайно важливою. Традиційні методи ведення бізнесу вже не забезпечують достатньої гнучкості та ефективності для того, щоб утримувати конкурентні позиції на ринку. Інноваційні технології, з іншого боку, відкривають нові можливості для підприємців, дозволяючи їм створювати унікальні продукти та послуги, оптимізувати виробничі процеси та знаходити нові ринки збуту. Однак, незважаючи на очевидні переваги, впровадження інноваційних технологій стикається з низкою проблем. Підприємства часто стикаються з труднощами в адаптації нових технологій, браком фінансових ресурсів, відсутністю необхідних знань та кваліфікацій. Крім того, існує потреба у розробці ефективних стратегій, які дозволять поєднати інноваційні підходи з існуючими бізнес-процесами, забезпечуючи тим самим стійкий розвиток та конкурентну перевагу. Таким чином, основною проблемою є визначення шляхів ефективного впровадження інноваційних технологій у підприємницьку діяльність, враховуючи сучасні економічні реалії та вимоги ринку. Це вимагає системного підходу до аналізу інноваційних стратегій, розробки механізмів адаптації нових технологій та створення сприятливих умов для розвитку інноваційного підприємництва. Вирішення цієї проблеми сприятиме не тільки підвищенню конкурентоспроможності окремих підприємств, але й загальному економічному зростанню та розвитку суспільства в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців висвітлено дослідження проблеми впровадження інноваційних технологій у підприємницьку діяльність. Багато

вчених (Jermisittiparsert et al.) досліджували сучасні виклики та можливості, які виникають у рамках Індустрії 4.0 та переходу до Суспільства 5.0. Автори аналізують концепцію VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) та її розширену версію VUCA-RR (Resilience, Robustness). У книзі розглядаються стратегії, які допомагають підприємствам адаптуватися до швидких змін і невизначеностей, а також впроваджувати гнучке управління для досягнення стійкості [1]. У статті Н. Соні та ін. розглядається впровадження штучного інтелекту (ШІ) у бізнес-середовище. Автори аналізують етапи переходу від досліджень та інновацій до комерційного використання ШІ. В статті наводяться приклади успішних проектів та обговорюються виклики, з якими стикаються компанії під час впровадження ШІ [2]. Ерве А., Шмітт К., Балдеггер Р. досліджували процеси диджиталізації та інтернаціоналізації для мікро-, малих та середніх підприємств (МСП). Автори пропонують концептуальну модель, що описує вплив цифрових технологій на розвиток МСП та їх здатність виходити на міжнародні ринки [3]. У праці Лемонакіс К., Зопунідіс К. обговорюються перспективи застосування штучного інтелекту, машинного навчання та глибинного навчання у бізнесі. Автори аналізують сучасні тренди та наводять приклади використання цих технологій для підвищення ефективності підприємницької діяльності [4]. Платонова М. Є., Суворова А. П. дослідили ефективність впровадження інноваційних технологій у освітній процес. Автори аналізують різні підходи до інтеграції технологій в навчання та їх вплив на якість освіти [5]. Дисертація Бублей Г. А. присвячена дослідженню інфраструктурної підтримки малого підприємництва в Україні. Автор аналізує наявні механізми підтримки та пропонує рекомендації щодо їх покращення [6].

Рудь Н.Т., Федас Д. розглядали механізми державного регулювання та підтримки інноваційного розвитку економіки в Україні. Автори проаналізували чинне законодавство та пропонують шляхи покращення політики підтримки інновацій [7]. У статті Сидорук І. С. представлений аналіз сучасного стану та проблем розвитку малого підприємництва в Україні. Автор наводить статистичні дані та обговорює основні виклики, з якими стикаються малі підприємства [8]. У своїй статті Чечетова-Терашвілі розглядала законодавчі

аспекти розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. Автор аналізує етапи розвитку законодавчої бази та пропонує класифікацію законодавчих актів [9]. У статті Михайлів Г. В. досліджується фінансова підтримка розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Автор аналізує джерела фінансування та пропонує заходи для покращення фінансової підтримки підприємництва [10]. Версаль Н., Шолохова Г. розглядали переваги та недоліки використання зовнішніх джерел фінансування малих і середніх підприємств в Україні. Автори аналізують різні джерела фінансування та обговорюють їх вплив на розвиток підприємств. [11]. Фінансові ризики підприємницької діяльності та інші ключові проблеми галузі представлено у [12].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї роботи є дослідження ролі інноваційних технологій у розвитку підприємницької діяльності в сучасному світі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування сучасної ринкової економіки, науково-технічний прогрес та розвиток економічних відносин на тлі міжнародних правових аспектів сприяли виникненню нових організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Підприємницька діяльність визначає принципи підприємництва, права та обов'язки суб'єктів господарювання, методи їх захисту з боку держави, [2, с. 2200]. Підприємницька діяльність є також незалежною підприємницькою активністю, що здійснюється фізичними особами, їхніми знаннями та навичками, а також юридичними особами у формі їхньої відповідальності за прибуток або особистий дохід, включаючи виробництво, продаж та надання послуг. Підприємницькі відносини регулюються міжнародними правовими зобов'язаннями незалежно від форми власності, виду та сфери діяльності. В Україні інноваційні аспекти підприємницької діяльності набувають особливого значення в контексті формування сучасної економіки. Впровадження нових технологій та інноваційних рішень стає ключовим фактором успіху для українських підприємців. Це включає розробку новаторських ідей, створення унікальних продуктів і послуг, а також оптимізацію бізнес-процесів за допомогою сучасних технологій [1, с. 2]. Українські підприємці стикаються з

низкою викликів, таких як недостатність фінансування для впровадження інновацій, брак кваліфікованих кадрів та необхідність адаптації до швидкозмінного ринкового середовища. Незважаючи на це, багато підприємців активно інвестують у дослідження та розробки, співпрацюють з науковими установами та залучають міжнародний досвід для покращення своїх бізнес-моделей [6, с. 30]. Одним із прикладів успішного впровадження інновацій є використання цифрових бізнес-технологій в аграрному секторі України. Завдяки впровадженню передових ІТ-рішень, таких як системи точного землеробства, дрони для моніторингу полів та автоматизовані системи зрошення, українські аграрії змогли значно підвищити ефективність виробництва та якість продукції. Цей підхід дозволяє не лише знизити витрати, але й підвищити конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Інший важливий напрямок інноваційного розвитку - це стартап-екосистема, яка активно розвивається в Україні [11, с. 182]. Ініціативи, такі як технологічні парки, бізнес-інкубатори та акселератори, створюють сприятливі умови для молодих інноваторів і підприємців. Вони отримують доступ до менторства, фінансування та ресурсів, необхідних для реалізації своїх проєктів. Інноваційні технології є важливим двигуном розвитку підприємництва в Україні. Підтримка держави, залучення інвестицій та активне впровадження сучасних рішень дозволяють українським підприємцям ефективно реагувати на виклики сучасного ринку та займати провідні позиції у своїх галузях. Сьогодні розвиток підприємництва в Україні є одним з пріоритетів економічної політики. У зв'язку з цим постійно впроваджуються комплексні заходи, такі як розвиток відносин між державою і підприємцями, удосконалення законодавства та адміністративних процедур у сфері бізнесу, покращення освіти, розвиток ділових відносин підприємців та надання різноманітних послуг. Однією з основних проблем, що стоять на шляху розвитку підприємництва в Україні, є забезпечення бізнесу необхідними фінансовими ресурсами. Вирішення цієї проблеми значною мірою залежить від масштабу та ефективності інвестиційної політики держави [7, с. 26]. Як зазначено в економічній літературі, лише ефективна інвестиційна політика з боку держави може забезпечити високий

рівень розвитку підприємництва та економіки в цілому у найближчому майбутньому. В цьому процесі важливо проводити глибокий і всебічний аналіз питань альтернативної прибутковості, оцінки ризиків та зосередження інвестицій на пріоритетних напрямках економіки. Розвиток підприємництва є одним з провідних напрямків заходів, спрямованих на диверсифікацію економіки країни, що базується на підвищенні рівня нормативно-правової, організаційної та фінансової підтримки для збільшення бізнес-активності у всіх пріоритетних сферах економічного розвитку. Для забезпечення стійкого економічного розвитку планується прискорення інтеграції підприємництва у світову економіку, збільшення експортного потенціалу та вирішення соціальних проблем, оптимізація структури підприємництва з точки зору галузей, регіонів та технологій, а також розширення зв'язків між підприємствами [1, с. 1]. Варто зазначити, що останнім часом, з урахуванням подальшого покращення бізнес-середовища та розвитку підприємництва як ключового пріоритету, особливу увагу приділяють потенціалу регіонів. Понад 200 заходів було проведено у сфері захисту прав споживачів, охоплюючи всі адміністративні райони. Для успішного розвитку підприємницької діяльності, в першу чергу, має бути сформовано відповідне соціально-економічне середовище. Для створення сприятливого бізнес-середовища необхідна стабільна економічна та соціальна політика держави, спрямована на захист підприємництва. Пільгова податкова система також створює стимули для створення та розширення нових підприємств. Для забезпечення стійкого розвитку заходи щодо розвитку підприємництва повинні бути спрямовані на усунення нерівності в регіональному розвитку на сучасному етапі економічного розвитку, формування ефективної секторної структури економіки, прискорення технологічного розвитку, забезпечення оптимального рівня зайнятості та прискорення формування середнього класу. На нашу думку, для досягнення цих пріоритетів, перш за все, необхідно вдосконалити нормативно-правову базу для розвитку підприємництва на основі регулярного аналізу. Ця політика повинна бути спрямована на обмеження економічних функцій держави та підвищення ефективності регулювання. По-друге, слід зміцнити фінансове

забезпечення підприємництва [3, с. 5]. Окрім цільового державного фінансування в цьому напрямку, необхідно створити сприятливе середовище для подальшої активізації альтернативних фінансових джерел, стимулювати цю діяльність і розширювати можливості для формування стартового капіталу. Додатково важливо звернути увагу на розвиток освітніх програм та тренінгів для підприємців, що сприятиме підвищенню їхньої кваліфікації та здатності ефективно використовувати інноваційні технології. Впровадження новітніх інформаційних технологій та диджіталізації галузі також має бути ключовим напрямком підтримки підприємництва, що забезпечить його конкурентоспроможність на глобальному ринку. Важливо забезпечити розвиток підприємницьких ресурсів та їх ефективне використання для зміцнення національної економіки [6, с. 200]. Очевидно, що подальше економічне зростання країни залежить від застосування сучасних технологій, збільшення податкових надходжень з приватного сектору, вирішення проблем продовольчої безпеки, зменшення безробіття, викорінення бідності, а також розвитку підприємництва і формування національного підприємництва. Загалом, розвиток неенергетичного сектору можливий завдяки розвитку підприємництва.

Бізнес-активність, притаманна ринковим відносинам, виявляється в цій сфері діяльності. Розвиток підприємництва є ключовою умовою для формування здорового конкурентного середовища, яке є важливим елементом ринкового механізму. Для цього необхідно розширити політику вільного підприємництва та ліберальної економіки. Таким чином, розвиток підприємництва сприяє подальшому розвитку зайнятості в приватному секторі, випуску конкурентоспроможних продуктів і послуг, сплаті податків до державного бюджету, покращенню якості послуг тощо [7, с. 26]. Сьогодні, завдяки економічним реформам в Україні, підприємство активно розвивається. Держава сприяє розвитку приватного сектору через різноманітні засоби, ухвалюються численні програми, вирішуються інфраструктурні проблеми. Крім того, особлива увага приділяється створенню сприятливих умов для малих і середніх підприємств, що включає доступ до фінансування,

спрощення регуляторних процедур та надання консультаційної підтримки. Додатково, важливо забезпечити доступ підприємців до сучасних інформаційних технологій і платформ, що дозволить підвищити їх конкурентоспроможність і інтеграцію в глобальний ринок. Підтримка стартапів та інноваційних проектів через спеціалізовані інкубатори та акселератори також є важливим напрямком державної політики [11, с. 182]. Таким чином, розвиток підприємництва є багатограним процесом, що включає не лише економічні, але й соціальні аспекти, сприяючи загальному добробуту суспільства та стійкому економічному розвитку країни.

Фактори інноваційного розвитку підприємницької діяльності відіграють ключову роль у формуванні конкурентоспроможного бізнесу та сприяють економічному зростанню країни. Одним із головних факторів є наявність сприятливого бізнес-середовища, що включає стабільну макроекономічну політику, зниження бюрократичних бар'єрів, сприятливу податкову систему та ефективну правову базу. Така основа дозволяє підприємцям зосередитися на впровадженні інновацій, не відволікаючись на подолання адміністративних перешкод. Доступ до фінансових ресурсів також є важливим фактором. Інвестиції у дослідження та розробки, а також доступ до венчурного капіталу, кредитів та державних грантів стимулюють розвиток інноваційних проектів. Наявність розвиненої фінансової інфраструктури сприяє підвищенню фінансової стабільності підприємств та забезпечує можливість масштабування бізнесу. Освіта і наука є фундаментом для інноваційного розвитку [5, с. 155]. Високий рівень підготовки кадрів, постійне навчання та професійний розвиток працівників, співпраця між бізнесом і науковими установами створюють умови для генерації нових ідей та їх практичної реалізації. Освітні програми, орієнтовані на підприємництво та інновації, підвищують компетентність підприємців і сприяють появі нових лідерів. Технологічна інфраструктура є ще одним важливим фактором. Наявність сучасних технологій, доступ до інтернету та цифрових платформ, розвиток ІТ-сектору дозволяють підприємствам впроваджувати нові технологічні рішення, автоматизувати процеси та покращувати якість продукції та послуг [2, с. 2212]. Технологічний

прогрес сприяє підвищенню ефективності виробництва та швидкому реагуванню на зміни ринкових умов. Інноваційна культура та менталітет також грають важливу роль. Підприємці, які готові ризикувати, експериментувати та вчитися на помилках, створюють середовище, де інновації процвітають. Підтримка держави та суспільства, яка заохочує інноваційність, також сприяє розвитку підприємницької діяльності. Позитивне ставлення до невдач як до частини процесу навчання і розвитку стимулює підприємців до постійного пошуку нових рішень. Міжнародна співпраця і інтеграція в глобальну економіку відкривають нові можливості для інноваційного розвитку [3, с. 4]. Участь у міжнародних проектах, обмін досвідом з іноземними партнерами, доступ до нових ринків і технологій сприяють розширенню горизонтів для підприємців. Глобальна мережа партнерств дозволяє отримувати нові знання та застосовувати передові практики. Таким чином, інноваційний розвиток підприємницької діяльності є багатограним процесом, що залежить від взаємодії численних факторів, включаючи бізнес-середовище, фінансові ресурси, освіту, технологічну інфраструктуру, культурні аспекти та міжнародну співпрацю. Комплексний підхід до підтримки цих факторів сприятиме створенню умов для стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національного бізнесу на світовому ринку зображено на Рис. 1.

На сьогоднішній день, інновації є необхідним аспектом сучасної підприємницької діяльності. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», інновації визначаються як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. Інноваційна діяльність передбачає створення нового конкурентоспроможного продукту чи послуги завдяки використанню наукових розробок або досліджень [4, с. 50]. Інноваційний розвиток є критичним фактором вдосконалення національної економіки, що сприяє збільшенню обсягів суспільного виробництва, підвищенню якості продукції та зміцненню

національної конкурентоспроможності. Це, у свою чергу, прискорює соціальний прогрес завдяки практичному використанню сучасних знань. Проаналізувавши дані Державної служби статистики України, станом на 2023 рік кількість інноваційно активних промислових підприємств становить близько 700 одиниць, що складає 16% від загальної кількості промислових підприємств. При цьому загальна сума витрат на інновації склала 14221млн грн [6].

Рис. 1. Ключові фактори інноваційного розвитку підприємницької діяльності
Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [5,6].

Основними проблемами, що перешкоджають інноваційному розвитку в Україні, можна виділити проблеми на рівні підприємств і проблеми на державному рівні [7, с. 26].

Проблеми на рівні підприємств включають наступні позиції, представлені на рис. 2 [12, с. 116-195]:

Рис. 2. Частки вкладу різних факторів у проблеми інноваційного розвитку підприємницької діяльності на рівні підприємства

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [12].

Проблеми на державному рівні включають наступні позиції, представлені на рис. 2 [12, с. 59-168]:

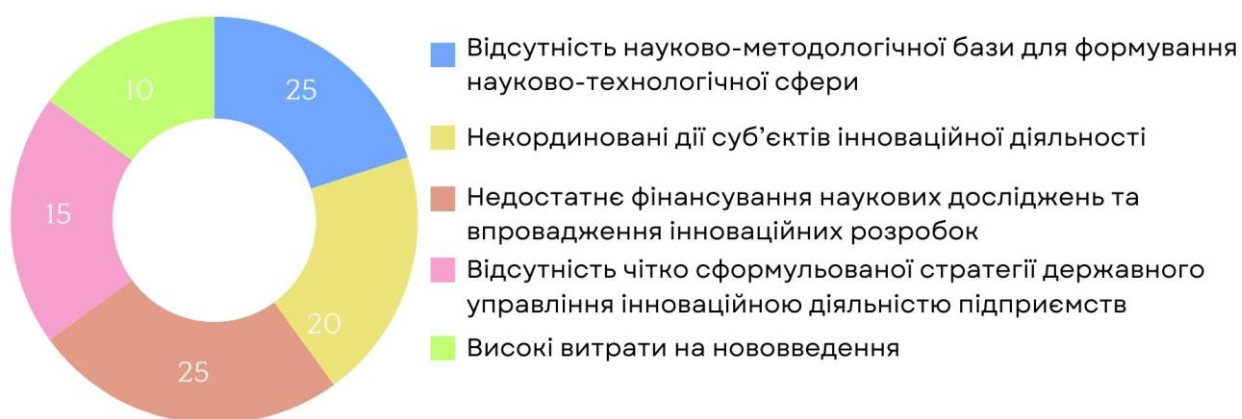

Рис. 3. Основні проблеми на державному рівні, що стримують інноваційний розвиток підприємницької діяльності

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [12].

За статистичними даними 2023 року, 88% витрат на інновації фінансуються з власних коштів підприємств, тоді як держава надає лише 4% фінансування, решта припадає на інвесторів.

Українським підприємцям в умовах війни надається підтримка для збереження їх бізнесу та робочих місць через ініціативу Ради бізнес-омбудсмена. Основні тенденції у 2023 році сприяли зміцненню стійкості підприємництва в Україні. [5, с. 70]. [13]

Таблиця 1

**Основні показники Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%»
(станом на 12 лютого поточного року)**

№ п/п	Показник	Кількість пільгових кредитів	Сума пільгових кредитів, млрд грн
1.	Пільгові кредити за час дії воєнного стану	46 240	185,9
2.	З них банками державного сектору	34 459	94,4
Призначення виданих кредитів			
3.	Інвестиційні цілі	-	13,66
4.	Антикризові кредити	-	8,88
5.	Рефінансування попередньо отриманих кредитів	-	3,72
6.	Кредити для сільськогосподарських товаровиробників	-	36,4
7.	Антивоєнні цілі	-	57,79
8.	Загальні показники програми з моменту старту	81 062	275,5
9.	З них банками державного сектору	54 935	121

Джерело: сформовано на основі [13].

Для поліпшення механізмів державної підтримки бізнесу уряд України посилив підтримку переробки, енергоефективності та бізнесу на деокупованих територіях [9, с. 62]. Це включає впровадження механізмів державної підтримки через договори факторингу, спрямованих на стимулювання розвитку вітчизняного виробництва. Міністерство цифрової трансформації України та

Міністерство економіки України організували грантову програму у рамках ініціативи міжнародної співпраці "EU4 Business: відновлення, конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП". Ця програма реалізується за підтримки німецької федеральної компанії Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, яка отримує фінансування від Європейського Союзу та уряду Німеччини. Кожен грант може складати до 10 тисяч євро або 400 тисяч гривень [6, с. 20].

Цифровізація стала важливим елементом модернізації економіки України, сприяючи розвитку підприємництва та підвищенню ефективності бізнес-процесів. Два значущих проєкти в цьому контексті – "Дія. Бізнес" та "Дія Сіті" – спрямовані на підтримку підприємців і створення сприятливих умов для розвитку інноваційних технологій.

"Дія. Бізнес" – це платформа, розроблена Міністерством цифрової трансформації України для підтримки малого і середнього бізнесу (МСБ). Вона забезпечує підприємцям доступ до різних онлайн-сервісів і консультаційних послуг. Основні функції "Дія. Бізнес" включають:

Консультаційна підтримка: Платформа надає підприємцям можливість отримати безкоштовні консультації з питань ведення бізнесу, фінансування, маркетингу та юридичних аспектів.

Освітні програми: "Дія. Бізнес" пропонує онлайн-курси, вебінари та тренінги, спрямовані на підвищення компетенцій підприємців у різних сферах бізнесу.

Доступ до фінансових інструментів: Платформа допомагає підприємцям знайти доступні кредити та гранти для розвитку свого бізнесу, а також надає інформацію про державні програми підтримки.

"Дія Сіті" – це спеціальний правовий і податковий режим для ІТ-компаній, який був запроваджений для створення сприятливих умов для розвитку інноваційних технологій та залучення інвестицій у цю галузь. Основні особливості "Дія Сіті" включають:

Спеціальний податковий режим: ІТ-компанії, що входять до "Дія Сіті", користуються зниженою податковою ставкою на доходи фізичних осіб та на

соціальне страхування, що знижує податкове навантаження і робить український ринок більш привабливим для інвесторів.

Гнучке регулювання трудових відносин: "Дія Сіті" пропонує сучасні моделі трудових відносин, які відповідають потребам ІТ-індустрії, зокрема можливість укладення гіг-контрактів.

Захист прав інтелектуальної власності: У рамках "Дія Сіті" запроваджено механізми, які покращують захист прав інтелектуальної власності, що є важливим для ІТ-компаній та стартапів.

Підтримка стартапів: "Дія Сіті" надає спеціальні умови для стартапів, полегшуючи їх доступ до фінансування та забезпечуючи їм сприятливі умови для росту.

Цифровізація через проєкти "Дія. Бізнес" та "Дія Сіті" відіграє ключову роль у трансформації економіки України. "Дія. Бізнес" надає необхідні інструменти та підтримку для розвитку малого та середнього бізнесу, тоді як "Дія Сіті" створює інноваційне середовище для ІТ-компаній, забезпечуючи їм сприятливі умови для роботи та зростання. Ці ініціативи сприяють не тільки розвитку підприємництва, але й зміцненню національної економіки, роблячи її більш конкурентоспроможною на міжнародному рівні.

Завдяки цим заходам, українське підприємництво має можливість не лише виживати в складних умовах, але й розвиватися, впроваджувати інновації та зміцнювати економіку країни. Суттєва підтримка з боку держави та міжнародних організацій дозволяє підприємцям продовжувати свою діяльність, забезпечувати робочі місця та робити внесок у національну економіку. Пропозиції щодо впровадження інноваційних технологій у бізнес представлено на рис. 4.

Виходячи з цього, головною проблемою є фінансування, яке необхідно вирішувати негайно. Це можна змінити шляхом створення сприятливих умов для інвесторів та їх залучення, надання державою вигідних позик на розвиток інноваційної діяльності, а також підтримки реалізації проєктів та моделей на ранніх стадіях інноваційних бізнес-ідей. Зниження податкових ставок і

навантаження на підприємства, що займаються інноваційною діяльністю, також може сприяти покращенню фінансового стану цих підприємств [7, с. 26].

Рис. 4. Пропозиції щодо інноваційного розвитку підприємницької діяльності

Джерело: розроблено авторами.

Таким чином, забезпечення стабільного інноваційного розвитку підприємств в Україні має стати одним із пріоритетних напрямів діяльності держави. Успішне впровадження інновацій здатне забезпечити конкурентні переваги України на міжнародній арені та позитивно вплинути на економіку країни загалом. Підвищення конкурентоспроможності національних виробників сприятиме зростанню реального ВВП. Інноваційний розвиток підприємств є основою, яка здатна визначити ефективний вектор економічного розвитку, оптимізації витрат, підвищення якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності, що в результаті сприятиме подальшому розвитку національної економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Інноваційні технології є ключовим фактором розвитку підприємництва у сучасному світі. Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств, дозволяють створювати нові ринки та продукцію, а також оптимізують виробничі процеси. Успішна реалізація інноваційної діяльності потребує тісної взаємодії між державою, бізнесом та науковими установами. На прикладі України, де в умовах війни підприємництво отримує значну підтримку з боку держави та міжнародних організацій, можна побачити, як важливо створювати сприятливе середовище для бізнесу. Державні програми, грантові ініціативи та доступні кредити сприяють збереженню та розвитку підприємництва, що в свою чергу позитивно впливає на економіку країни. Для подальшого розвитку інноваційного підприємництва необхідно вирішити ряд проблем, таких як нестача фінансування, високі економічні ризики та відсутність належної підтримки з боку держави. Запровадження ефективної інвестиційної політики, зниження податкового навантаження на інноваційні підприємства, а також розвиток науково-технологічної бази є критично важливими кроками для досягнення стабільного економічного зростання. Таким чином, інноваційний розвиток підприємницької діяльності є основою для зміцнення національної економіки та підвищення її конкурентоспроможності на світовій арені. Впровадження сучасних технологій та підтримка інноваційних ідей сприятимуть соціальному прогресу, підвищенню рівня життя населення та стабільному економічному зростанню країни.

Література

1. Agile Management and VUCA-RR: Opportunities and Threats in Industry 4.0 Towards Society 5.0 / K. Jermisittiparsert et al. Emerald Publishing Limited, 2022.
2. Artificial Intelligence in Business: From Research and Innovation to Market Deployment / N. Soni et al. *Procedia Computer Science*. 2020. Vol. 167. P. 2200–2210. URL: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2020.03.272>.
3. Hervé A., Schmitt C., Baldegger R. Digitalization and internationalization of micro-, small, and medium-sized enterprises: An overall conceptual process. *Journal of the International Council for Small Business*. 2022. P. 1–8. URL: <https://doi.org/10.1080/26437015.2022.2096514>.

4. Lemonakis C., Zopounidis C. The future of business: artificial intelligence, machine learning and deep learning. *Handbook of Research on Artificial Intelligence, Innovation and Entrepreneurship*. 2023. P. 46–54. URL: <https://doi.org/10.4337/9781839106750.00010> .

5. Platonova M.E., Suvorova A. P. Effectiveness Study of Innovative Technologies Implementation in Educational Process. *Education and Science without Limits Fundamental and Applied Researches*. 2023. No. 17. P. 153–157. URL: <https://doi.org/10.36683/2500-249x/2023-17/153-157> .

6. Бублей Г.А. Інфраструктурна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні: thesis. 2016. - 217 с. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/10026> .

7. Рудь Н.Т., Федас Д. Державне регулювання та підтримка інноваційного розвитку економіки в Україні. *Економічний форум*. 2021. Т. 1, № 3. С. 26–38. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-4> .

8. Сидорук І. С. Аналіз стану та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 18. С. 67–72. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.12> .

9. Chechetova-Terashvili T. M. Законодавче забезпечення розвитку малого і середнього підприємництва в Україні: періодизація та класифікація. *PROBLEMS AND Prospects of economic and management*. 2018. Т. 1(13), № 1(13). С. 62–71. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-1\(13\)-62-71](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-1(13)-62-71) .

10. Mykhailiv G. V. Фінансова підтримка розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *The actual problems of regional economy development*. 2019. Т. 1, № 15. С. 87–94. URL: <https://doi.org/10.15330/apred.1.15.87-94> .

11. Versal N., Sholokhova H. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих і середніх підприємств в Україні. *Economic journal of Lesia Ukrainka Eastern European National University*. 2020. Т. 1, № 21. С. 182–194. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-182-194> .

12. Фінансові ризики ведення бізнесу в Україні: сектор нефінансових корпорацій : колективна наукова доповідь / за ред. д.е.н. В.В. Зимовця ; НАН

України, ДУ«Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Електрон. дані. К., 2022. 260 с. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/sr/309.pdf>.

13. Міністерство Фінансів України. Міністерство Фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_zh_chas_dii_voiennogo_stanu_pidpriiemtsi_otrimali_46_240_dostupnikh_kreditiv_maizhe_na_186_mlrld_griven-4425.

References

1. Hervé, A. Schmitt, C. and Baldegger, R. (2022), “Digitalization and internationalization of micro-, small, and medium-sized enterprises: An overall conceptual process”, *Journal of the International Council for Small Business*, pp. 1–8. <https://doi.org/10.1080/26437015.2022.2096514>.
2. Jermittiparsert, K. Guah, M. W. and Bulinska-Stangrecka, H. (2022), “Agile Management and VUCA-RR: Opportunities and Threats in Industry 4. 0 Towards Society 5. 0.” *Emerald Publishing Limited*.
3. Lemonakis, C. and Zopounidis, C. (2023), “The future of business: artificial intelligence, machine learning and deep learning”, *Handbook of Research on Artificial Intelligence, Innovation and Entrepreneurship*, Edward Elgar Publishing pp. 46–54. <https://doi.org/10.4337/9781839106750.00010>.
4. Platonova, M. E. and Suvorova, A. P. (2023), “Effectiveness Study of Innovative Technologies Implementation in Educational Process”, *Education and Science without Limits Fundamental and Applied Researches*, vol. 17, pp. 153–157. <https://doi.org/10.36683/2500-249x/2023-17/153-157>.
5. Soni, N. Sharma, E. K. and Singh, N. (2020), “Artificial Intelligence in Business: From Research and Innovation to Market Deployment”, *Procedia Computer Science*, vol. 167, pp. 2200–2210. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2020.03.272>.
6. Galat, L. M. (2021), “State financial support of the horticulture industry as a factor of increase in its competitiveness”, *Taurian Scientific Herald. Series: Economics*, vol. 6, pp. 44–55. <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.6.5>.

7. Rud, N.T. and Fedas, D. (2021), “State regulation and support of innovative development of the economy in Ukraine”, *Economic Forum*, vol. 1(3), pp. 26–38. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-4>.
8. Sydoruk, I. S. (2021), “Analysis of the state and problems of small business development in Ukraine”, *Entrepreneurship and Innovation*, vol. 18, pp. 67–72. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.12>.
9. Chechetova-Terashvili, T. M. (2018), “Legislative provision of the development of small and medium-sized enterprises in Ukraine: Periodization and classification”, *Problems and prospects of economics and management*, vol. 1(13), pp. 62–71. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-1\(13\)-62-71](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-1(13)-62-71).
10. Mykhailiv, G. V. (2019), “Financial support for the development of small and medium-sized businesses in Ukraine”, *The actual problems of regional economic development*, vol. 1(15), pp. 87–94. <https://doi.org/10.15330/apred.1.15.87-94>.
11. Versal, N. and Sholokhova, H. (2020), “Advantages and disadvantages of external sources of financing of small and medium-sized enterprises in Ukraine”, *Economic journal of Lesia Ukrainka Eastern European National University*, vol. 1(21), pp. 182–194. <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-182-194>.
12. Zumovtsia, V. (2022), *Finansovi ryzyky vedennia biznesu v Ukraini: sektor nefinansovykh korporatsii* [Financial risks of doing business in Ukraine: Sector of non-financial corporations], National Academy of Sciences of Ukraine, State University of Economics and predicted National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, available at: <http://ief.org.ua/docs/sr/309.pdf> (Accessed 4 June 2024).
13. Ministry of Finance of Ukraine. (2024). Ministry of Finance of Ukraine, available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_zh_chas_dii_voiennogo_stanu_pidpriiemtsi_otrimali_46_240_dostupnikh_kreditiv_maizhe_na_186_mlrld_griven-4425 (Accessed 4 June 2024).

Стаття надійшла до редакції 12.06.2024 р.